עירין קדישין תניינא — פסח

אמר כתיב ותרבו ותגדלו ותבואו בעדי עדים שדים נכונו ושערך צמח ואת ערום ועריה ואעבור עליך ואראך מתבוססת בדמיך ואומר לך בדמיך חיי ואומר לך בדמיך חיי וכו' ודקדק בתחלה על מאמר המשנה באבות ראב"ע אומר כל שחכמתו מרובה ממעשיו אין חכמתו מתקיימת וכו' והקשה הלא עיקר כוונת התנא באמרו אין חכמתו מתקיימת היא משום שמעשיו מועטים מחכמתו לא משום שחכמתו מרובה ממעשיו והתנא החסרון בא להשמיעני באדם שיש לו מעשים מועטים מחכמתו זה גורם לו שחכמתו אינה מתקיימת וא"כ כך הי' להתנא למינקט ולומר כל שמעשיו מועטים מחכמתו אין חכמתו מתקיימת ולמה נקט בהמעלה ברישא כל שחכמתו מרובה הלא המעלה אינה גורמת לו רק החסרון גורם לו. אמנם לכל דבר ברא הבורא ב"ה נרתק להיות החפץ מתקיים על ידי הנרתק ע"ד אומרו לשמש שם אוהל בהם והנרתק היא המכסה שלא ינקו החיצונים ח"ו מהחפץ והנה החכמה היא החפץ והמעשים הם הנרתק והם הם הכלי המחזיק להחכמה וכשהחכמה מרובה נמצא האי מותר החכמה שוב אין לו נרתק להיות מתכסה בו ועומד ברגליו ויכלו לאחוז בו החיצונים ח"ו ואינה מתקיימת ע"י המותר אפי' גוף ומקצת החכמה המונח ומתכסה בהנרתק כיון דבטלה מקצתו בטלה כולה ח"ו ונמצא דעיקר החסרון היא בהאי גברא מה שחכמתו מרובה ואין לו נרתק משום זה בטלה כולה ולזה נקט התנא החסרון ברישא ואמר כל שחכמתו מרובה ואין לו נרתק זה גורם שאינו מתקיימת והנה בצאת ישראל ממצרים ונפתח להם שערי אורה בהתגלות חמשים שערי בינה אז חכמתם מרובה אבל לא הי' להם שום מעש"ט שיהי נרתק וכלי להחזיק החכמה ואחזו להם הישראל הנך שני מצות דם מילה ודם פסח להיותם הם המעשה ויחשב אלו כמעשים מרובים להיות נרתק וכלי להחזיק החכמה והשי"ת ברוב רחמיו וחסדיו החשיב להם השני מצות אלו כמעשים מרובים וזה שאמר ותרבי ותגדלי בהיות נפתח לכם שערי בינה ותבואי בעדי עדים רומז לחמשים שערי בינה שדים נכונה ושערך צמח כי החכמה קם בהם ועומד נכון אמנם את ערום וערי' בלי לבוש והחכמה היא בהתגלות בלי נרתק ומכסה וברחמי השי"ת התחסד עמהם ואמר להם ואראך מתבוססת בדמיך תרי דמים דם הפסח ודם מילה ואלו השני מצות חשובים לפני השי"ת כמעשים מרובים שעל ידי זה יתקיים החכמה וזה שאמר ומסיים ואומר לך בדמיך חיי להיות החכמה חי וקיים כנ"ל וד"ל: